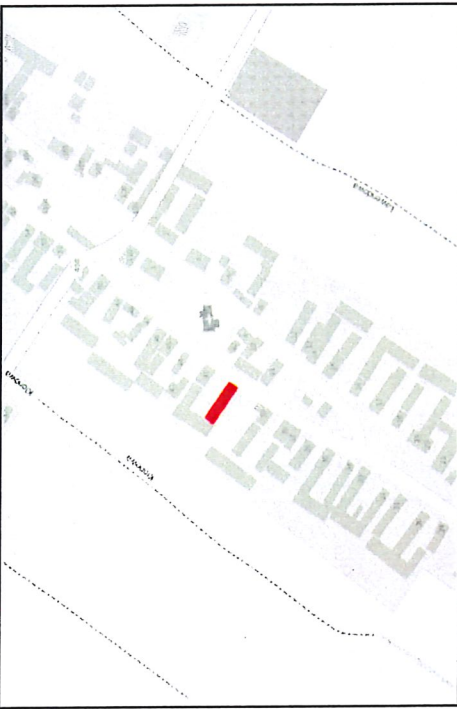

GEZ 32	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1870 r.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym	
		4. Adres Czeska Wieś nr 40, dz. nr 505/1	5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
			6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pld.-wsch. 3. Widok od pld. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bönischdorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janów Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiece, 24 zagrodnicze i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony ok. 1870 r. w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowy, względem drogi. Założony na planie wydłużonego prostokąta, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem z dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę. Elewacja południowo zachodnia dziewięcioosiowa, z wlotnym otworem drzwiowym w osi dziewiątej. Elewacja południowo wschodnia w parterze trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej czteroosiowa, wyżej dwuosiowa. Elewacja północno wschodnia wieloosiowa, w części mieszkalnej trójosiowa, z otworem drzwiowym w osi trzeciej. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów koronującego, międzykondygnacyjnego i wydzielającego szczyt, naczółków w postaci odcinka gzymsu, prostych lizen artykułujących otwory okienne w szczycie i dźwigających proste belkowanie, kompozycyjnych pływ, a także pilastrow wydzielających część mieszkalną elewacji płn.-wsch. i ujmujących elewację szczytową. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto, dwa otwory okienne zamknięte łukiem pełnym, dalsze dwa i bramny łukiem odcinkowym. Okna przede wszystkim PCV. Stolarka drzwiowa zróżnicowana, w większości wtórna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak ugięć i falowania. W pokryciu występują ubytki, głównie w części gospodarczej. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe oraz okapy, tuż pod mury budynku. Brak jest części rur spustowych. Mury bez widocznych odchylen i spękań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki wtórne i historyczne, z znacznymi ubytkami, lokalnie spękane i odparzone. Odstonięte partie ceglanoego muru z widoczną degradacją i ubytkami cegły, a także z ubytkami zapraw. Wielkość i rozmieszczenie części otworów wskazują na zmiany w otworowaniu. Okna, a także część drzwi w formach współczesnych. Deskowa stolarka drzwiowa i bramna części gospodarczej w stanie miernym.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- montaż rynien i rur spustowych,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej i pod warunkiem odtworzeniem zniszczonej dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; wymiany okien PCV na stolarkę w formach powtarzających rozwiązania historyczne; wymiany wtórnej stolarki drzwiowej na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków